

CZU: 502.4 : 58(478)

FLORA SINANTROPĂ DIN CADRUL REZERVAȚIEI NATURALE „PĂDUREA DOMNEASCĂ”

Iulian MAMAI

Universitatea de Stat din Moldova

Obiectivul principal al cercetărilor constă în identificarea florei sinantropice din cadrul rezervației care s-a instalat în urma schimbărilor climatice din ultima perioadă sau care a fost introdusă accidental ca urmare a activității umane. Flora sinantropă a Rezervației Naturale „Pădurea Domnească” a fost cercetată în perioada de vegetație a anilor 2008-2016 și cuprinde 96 de taxoni, reuniți în 73 de genuri și 29 de familii.

Cuvinte-cheie: floră sinantropă, Rezervația Naturală „Pădurea Domnească”, sinantropizarea covorului vegetal.

THE INVASIVE FLORA OF THE „PĂDUREA DOMNEASCĂ” NATURAL RESERVATION

The main objective of the research constitutes the identification of the invasive (sinanthropi) flora within the reservation which has installed itself as a result of recent climatic changes or has been introduced accidentally as a result of the human activity. The invasive flora of the “Padurea Domneasca” Natural Reservation was researched during the vegetation period of the 2008-2016 years and it comprises 96 taxons, combined into 76 genii and 29 families.

Keywords: the invasive flora, “Pădurea Domneasca” Natural Reservation, the sinanthropi process of the vegetation carpet.

Introducere

Rezervația Naturală „Pădurea Domnească” constituie unul dintre teritoriile complexe și extrem de dinamice, care prin bogăția și frumusețea sa unică în Republica Moldova reprezintă centrul unor preocupări intense de studiu în vederea evaluării potențialului său bioproductiv și luării de măsuri urgente în vederea protecției fitocenozelor sale naturale.

Flora Republicii Moldova se caracterizează printr-o creștere vădită a elementului sinantrop necultivat. În ultimii 300 de ani, în special în a doua jumătate a secolului XX, activitatea umană a provocat schimbări majore în structura florei și vegetației. Pe suprafețe vaste vegetația spontană a fost substituită de grupări vegetale mai puțin prețioase, parțial sau total formate din specii sinantropice cultivate și necultivate. Răspândirea excesivă a unor specii sinantropice necultivate exercită asupra florei regionale o acțiune considerabilă negativă sau chiar schimbă traiectoria dezvoltării ei [1].

Flora sinantropă necultivată a Republicii Moldova include 618 specii din 292 de genuri și 63 de familii. În calitate de taxoni noi pentru flora republicii au fost înregistrate și descrise 32 de specii (inclusiv 4 specii noi pentru flora bazinului de nord-vest al Mării Negre). Componenta taxonomică a florei sinantropice necultivate a Republicii Moldova este dominată de reprezentanții familiilor: Asteraceae, Brassicaceae, Fabaceae, Lamiaceae, Apiaceae, Caryophyllaceae, Scrophulariaceae, Boraginaceae, care constituie 66,18% [2].

În Hotărârea Parlamentului nr.112 din 27.04.2001 cu privire la aprobarea Strategiei naționale și a Planului de acțiune în domeniul conservării diversității biologice este menționată lipsa unei politici naționale cu privire la speciile străine invazive, nefiind evaluat riscul pentru ecosistemele naturale, pentru habitatele și speciile autohtone, iar strategia conservării biodiversității prevede realizarea unui complex de obiective, și anume: evaluarea specificului biodiversității.

În acest context, obiectivul principal al studiului este identificarea florei sinantropice din cadrul rezervației care s-a instalat în urma schimbărilor climatice din ultima perioadă sau a fost introdusă accidental ca urmare a activității umane.

Intervenția inconștientă și permanentă a omului de-a lungul timpului, cum ar fi extragerile în delict și pășunatul, aplicarea conștientă a unor intervenții silviculturale necorespunzătoare, cum ar fi aplicarea crângului simplu, introducerea unor specii în stațiuni din afara arealului de răspândire, construcția barajului Costești - Stânca – toate aceste măsuri au dus la dezvoltarea unor fitocenoze sinantropice necaracteristice acestor ecosisteme [3].

Material și metode

Flora sinantropă a Rezervației Naturale „Pădurea Domnească” a fost cercetată în perioada de vegetație a anilor 2008-2016, folosind metoda de itinerar. Drept material de studiu a servit materialul botanic colectat și determinat ulterior în condiții de birou. În procesul de cercetare și prelucrare a fost folosită atât metoda comparativ-morfologică, cât și unele determinatoare, cum ar fi: Determinator de plante din flora Republicii Moldova [4], Определитель высших растений Молдавской ССР [5].

Rezultate și discuții

Flora sinantropă din teritoriul studiat este prezentată în tabelul ce urmează. Ea cuprinde 96 de taxoni, reuniți în 73 de genuri și 29 de familii. Analiza ponderii speciilor atestă că Asteraceele sunt cele mai numeroase (cu 23 de specii), urmate de Poaceae, Brassicaceae și Caryophyllaceae etc.

Tabel**Lista speciilor sinantropice identificate în cadrul Rezervației Naturale „Pădurea Domnească”**

Nr. ord.	FAMILIA	Specia
1	<u>Aristolochiaceae Juss.</u>	Aristolochia clematitis L.
2		Adonis aestivalis L.
3	<u>Ranunculaceae Juss.</u>	Consolida regalis S.F. Gray
4		Nigella arvensis L.
5	<u>Papaveraceae Juss.</u>	Glaucium corniculatum (L.) J.H. Rudolph
6		Papaver dubium L.
7		Papaver rhoeas L.
8	<u>Fumariaceae DC.</u>	Fumaria officinalis L.
9		Fumaria schleicheri Soy-Willem.
10	<u>Portulacaceae Juss.</u>	Portulaca oleracea L.
11	<u>Caryophyllaceae Juss.</u>	Holosteum umbellatum L.
12		Melandrium album (Mill.) Garcke
13		Psammophiliella muralis (L.) Ikonn.
14		Saponaria officinalis L.
15		Scleranthus annus L.
16		Silene dichotoma Ehrh.
17	<u>Amaranthaceae Juss.</u>	Amaranthus albus L.
18		Amaranthus blitoides S. Wats.
19		Amaranthus hybridus L.
20		Amaranthus retroflexus L.
21	<u>Chenopodiaceae Vent.</u>	Atriplex tatarica L.
22		Ceratocarpus arenarius L.
23		Chenopodium album L.
24	<u>Polygonaceae Juss.</u>	Fallopia convolvulus (L.) A. Love
25		Fallopia dumetorum (L.) Holub.
26		Polygonum aviculare L.
27	<u>Brassicaceae Burnett.</u>	Armoracia rusticana Gaertn., Mey. et Scherb.
28		Capsella bursa-pastoris (L.) Medik.
29		Cardaria draba (L.) Desv.
30		Lepidium ruderales L.
31		Raphanus raphanistrum L.
32		Rapistrum perenne (L.) All.
33		Sinapis arvensis L.
34		Thlaspi arvense L.
35	<u>Malvaceae Juss.</u>	Hibiscus trionum L.
36	<u>Canabaceae Endl.</u>	Cannabis ruderalis Janisch.
37	<u>Euphorbiaceae Juss.</u>	Euphorbia peplus L.
38	<u>Fabaceae Lindl.</u>	Medicago sativa L.
39		Vicia sepium L.
40	<u>Aceraceae Juss.</u>	Acer negundo L.

41	<u>Simaroubaceae DC.</u>	Ailanthus altissima (Mill.) Swingle
42	<u>Geraniaceae Juss.</u>	Geranium pusillum Burm. fil.
43	<u>Viscaceae Batsch</u>	Viscum album L.
44	<u>Elaeagnaceae Juss.</u>	Elaeagnus angustifolia L.
45	<u>Apiaceae Lindl.</u>	Caucalis platycarpus L.
46		Conium maculatum L.
47		Daucus carota L.
48	<u>Oleaceae Hoffm. et Link</u>	Syringa vulgaris L.
49	<u>Solanaceae Juss.</u>	Datura stramonium L.
50		Hyoscyamus niger L.
51		Lycium barbarum L.
52		Solanum nigrum L.
53	<u>Convolvulaceae Dumort.</u>	Convolvulus arvensis L.
54	<u>Cuscutaceae Dumort.</u>	Cuscuta campestris Yunck.
55		Cuscuta europaea L.
56		Cuscuta lupuliformis Krockner
57		Cuscuta monogyna Vahl
58	<u>Boraginaceae Juss.</u>	Lycopsis arvensis L.
59	<u>Scrophulariaceae Juss.</u>	Linaria genistifolia (L.) Mill.
60		Linaria vulgaris Miller
61		Orobanche elatior Sutt.
62	<u>Orobanchaceae Vent.</u>	Orobanche lutea Baumg.
63		Orobanche minor Smith
64		Ambrosia artemisiifolia L.
65	<u>Asteraceae Dumort.</u>	Arctium lappa L.
66		Arctium minus (Hill) Bernh.
67		Arctium tomentosum Mill.
68		Artemisia annua L.
69		Carduus acanthoides L.
70		Carduus thoermeri Weinm.
71		Centaurea cyanus L.
72		Centaurea diffusa Lam.
73		Cirsium arvense (L.) Scop.
74		Cirsium setosum (Willd.) Bess.
75		Cirsium vulgare (Savi) Ten.
76		Cyclachaena xanthiifolia (Nutt.) Fresen.
77		Galinsoga ciliata (Rafin.) S.F. Blake
78		Galinsoga parviflora Cav.
79		Grindelia squarrosa (Pursh) Dun.
80		Lactuca serriola L.
81	Onopordum acanthium L.	
82	Sonchus asper (L.) Hill.	
83	Sonchus oleraceus L.	
84	Xanthium californicum Greene	
85	Xanthium spinosum L.	
86	Xanthium strumarium L.	
87	<u>Poaceae Barnhart</u>	Avena fatua L.
88		Bromus arvensis L.
89		Bromus mollis L.
90		Digitaria sanguinalis (L.) Scop.
91		Echinochloa crusgalli (L.) Beauv.
92		Eragrostis minor Host.
93		Panicum miliaceum L.
94		Sclerochloa dura (L.) Beauv.
95		Setaria verticillata (L.) Beauv.
96		Setaria viridis (L.) Beauv.

Numărul mare de specii sinantropice din cadrul rezervației relevă caracterul agresiv al acestora, care, datorită factorilor ecologici influențați natural sau antropici, au creat condiții optime de dezvoltare a speciilor sinantropice. Prezența abundentă și pe suprafețe tot mai mari a speciilor sinantropice denotă o degradare a structurii și funcționalității ecosistemelor de luncă.

Sinantropizarea covorului vegetal, de regulă, include două procese principale. Pe de o parte, are loc oprimarea și apoi eliminarea elementelor naturale spontane ale florei, iar, pe de altă parte – îmbogățirea florei cu specii sinantropice necultivate (locale și adventive) și formarea cu participarea lor a comunităților vegetale de tip nou. Aceste procese permanent interacționează și în mare măsură determină dinamica florei în condițiile actuale [3].

Concluzii

Sinantropizarea pădurilor de luncă se explică nu doar prin gradul înalt de degradare a teritoriului, prin existența ecotipurilor favorabile speciilor sinantropice, dar și prin poziția geografică și istoria folosirii acestui teritoriu. Aceste teritorii silvice conțin plante și comunități de plante sinantropice care au evoluat până în prezent și poartă amprenta vremurilor din trecut.

În contextul schimbărilor climatice din ultima perioadă și presingului antropici este necesară o monitorizare a florei sinantropice prin studierea particularităților biologice și ecologice ale acestor specii și prevenirea răspândirii la în cadrul rezervației.

Referințe:

1. MÂRZA, M., NEGRU, A., MAMAI, Iu. Flora sinantropă necultivată a Republicii Moldova. În: *Revista științifică Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe reale și ale naturii*, 2013, nr.6(66).
2. MÂRZA, M. *Flora și vegetația sinantropă necultivată a Republicii Moldova: Autoreferatul tezei de doctor habilitat în biologie*. Chișinău, 2010.
3. MAMAI, Iu. Caracteristica fitocenozelor sinantropice din Rezervația Naturală „Pădurea Domnească”. În: *Materialele Conferinței internaționale a tinerilor cercetători*, ediția a X-a, 23 noiembrie 2012. Chișinău.
4. NEGRU, A. *Determinator de plante din flora Republicii Moldova*. Chișinău: Universul, 2007.
5. ГЕЙДЕМАН, Т. *Определитель высших растений Молдавской ССР*. Кишинёв, 1986.

Prezentat la 29.03.2017